

Begreppslista i arbetet med lärande för hållbar utveckling (LHU)

Affirmativt förhållningssätt	Innebar att undanröja problem utan att omvandla bakomliggande strukturer. Det betyder att göra något eller lösa något utan att problematisera underliggande problem.
Agenda 2030	2015 antog världen 17 globala mål (eng. Sustainable Development Goals, SDG:s) för en ekonomiskt, socialt och ekologisk hållbar utveckling. Dessa ska uppnås till 2030. Det finns 169 delmål i dessa 17 mål. www.globalamalen.se . Agenda 2030 syftar till att utrota den extrema fattigdomen, minska ojämlikheterna och orättvisorna och lösa klimatkrisen. Det är en agenda för alla människor och alla länder.
Autenticitet	Delta i äkta, direkta möten som berör. Eleverna deltar i aktiviteter med relevans för dem som individer och samhällsmedborgare även utanför skolan. Det kan vara i form av att diskutera riktiga, verkliga problem som ej är konstruerade. Eller att se och arbeta vidare utifrån en dokumentär, TV-nyheter, intervjua någon osv.
Biologisk mångfald	Samma sak som biodiversitet. Artrikedom. Handlar om genetisk variation och mångfald av ekosystem.
De globala målen	2015 antog världen 17 globala mål (eng. Sustainable Development Goals, SDG:s) för en ekonomiskt, socialt och ekologisk hållbar utveckling. Dessa ska uppnås till 2030. Målen gäller för alla människor och alla länder och har 169 delmål. www.globalamalen.se
Deliberation	Samtal och lyssna, överläggning, rådslagning, diskussion eller debatt. Elever behöver ges möjlighet till deliberation. Eleverna får delta i demokratiska samtal med andra om kontroversiella frågor i det offentliga rummet.
Demokratiskt förhållningssätt	Lgr 11 Skolans värdegrund och uppdrag. Rättigheter och skyldigheter: ”Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta personligt ett ansvar.”
Ekologisk dimension inom hållbar utveckling	Omfattar allt som har med jordens ekosystem att göra. Bland annat klimatsystemet, luft-, land- och vattenkvalité, landanvändning, jorderosion, biodiversitet, ekosystemtjänster mm.

Ekologiska fotavtryck	Citat NE: ”Ett sätt att beskriva hur mycket produktiv mark och havsytta en individ behöver för att möjliggöra konsumtion och omhändertagande av restprodukter.”
Ekonomisk dimension inom hållbar utveckling	Citerat från KTH.se: ”Det finns flera definitioner på ekonomisk hållbarhet. Skillnaderna mellan två av dessa har sin grund i att man använt olika hållbarhetsmodeller som utgångspunkt. I den första av dessa två definitioner förstås ekonomisk hållbarhet som en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten. En ökning av ekonomiskt kapital får alltså inte ske på bekostnad av en minskning i naturkapital eller socialt kapital. I den andra definitionen likställs ekonomisk hållbarhet med ekonomisk tillväxt, vilken anses vara hållbar så länge den totala mängden kapital ökar. Ett ökat ekonomiskt kapital kan därmed tillåtas att ske på bekostnad av en minskning av andra tillgångar i form av naturresurser, ekosystemtjänster eller välfärd. Slutligen finns det även de som avstår från att använda ekonomisk hållbarhet som begrepp för att istället prata om ekonomin som ett verktyg där dess strukturer och institutioner antingen främjar eller hämmar en hållbar utveckling. Vilken av dessa definitioner som bör råda är en värderingsfråga bland forskare och där är man fortfarande inte helt överens.”
Faktabaserad undervisningstradition	Iann Lundegård, föreläsning: ”Hur ska vi få våra elever miljöinformerade?” Miljösyn: Miljöproblematiken är en vetenskaplig, främst ekologisk fråga som åtgärdas med mer forskning och vetenskaplig information. Utbildningsfilosofi: Undervisningen bör fokuseras på en objektiv förmedling av pedagogiskt tillrättalagda fakta och begrepp. Resultat: Fakta leder inte till värden.
Handlingskompetens	(Schnack 1994): ”En förmåga, baserad på kritiskt tänkande, att tillsammans med andra människor ta ansvar och agera för en bättre värld.” Handlar om att erövra förmågan att aktivt kunna agera och lära sig hur man kan påverka det som är av intresse att påverka och se saker ur olika perspektiv, kunna lyssna och formulera åsikter. Förslag på hur träna handlingskompetens för en hållbar framtid: 1) Identifiera problem. 2) Urskilja mellanmänskliga konflikter bakom problemen. 3) Delta i demokratiska samtal med andra om lösningarna. 4) Ta ansvar och handla.
Hållbar utveckling	Ex definition från Bruntlandkommissionen 1987: ” En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. Pekar ut en önskad samhällsutveckling. Definieras ofta som ett beroendeförhållande mellan 3 dimensioner: ekologisk, ekonomisk och social dimension.

Initiativtagande	Eleverna får möjlighet att delta och påverka utifrån egna engagemang och intressen.
Innovation	Citat NE: ”Förlopp genom vilket nya idéer, beteenden och tillvägagångssätt vinner insteg i ett samhälle och sedan sprids där.”
Kreativitet/innovation	Citat NE: ”Förmåga till nyskapande, till frigörelse från etablerade perspektiv.”
Källkritik	Citat NE: ”Målet är ytterst att genom kritisk prövning försöka fastställa om en källas informativa innehåll är sant eller falskt, brukbart eller oanvändbart för den fråga man söker svar på, dvs. om källan är trovärdig.” Se Skolverkets hemsida ”Kolla källan” .
Litteracitet	Används för verksamheter relaterade till läsande och skrivande. På wikipedia beskrivs två sorters litteracitet: ”Funktionell litteracitet, på engelska functional literacy, är en pedagogisk term för förmågan att delta i alla aktiviteter som förutsätter skriftspråkighet” samt ”Digital litteracitet handlar om sociala sammanhang, att med hjälp av kompetenser och färdigheter samt skicklighet att kunna använda sig av nutida kommunikationsformer”.
Lärande för hållbar utveckling	Citat från http://swedesd.uu.se/uhu/ : ”Lärande och utbildning för hållbar utveckling, eng. Education for Sustainable Development (ESD), innebär att skapa deltagande undervisningsmetoder och högkvalitativa inlärningsmiljöer som gör det möjligt för lärande att aktivt medskapa sin värld och framtid. ESD innebär att kritiska komplexa hållbarhetsfrågor, till exempel klimatförändringar, fattigdomsbekämpning, risker och katastrofer, hållbar konsumtion, migration och biologisk mångfald inkluderas i lärande och utbildning på ett integrerat sätt. ESD utvecklas för att främja kompetenser som kritiskt tänkande, handlingskompetens, framtidsscenario-kompetens och kollaborativt beslutsfattande. ESD handlar om läroplaner och lärande-innehåll, pedagogik och lärandemiljöer, lärandemål och social omvandling i formellt, icke-formellt och informellt lärande.”
Normerande undervisningstradition	Iann Lundegård, föreläsning: ”Hur ska vi få våra elever att handla miljövänligt?” Miljösyn: Miljöproblem betraktas främst som värdefrågor och handlar om konflikter mellan människa och natur. Experter vägleder människor till att förvärva miljövänliga värderingar. Utbildningsfilosofi: Målet med undervisningen är att påverka eleverna att utveckla miljövänliga värderingar utifrån vetenskapliga kunskaper. Resultat: Manipulering av elever.
Normkritiks perspektiv	Enligt NE: Med ett normkritiskt perspektiv synliggörs och problematiseras normer som utgör föreställningar om hur en människa bör leva. I ett normkritiskt arbete är utgångspunkten att det är rådande normer och inte den/de som utsätts som är problemet.

Pluralism	Citat NE: ”mångfald, särskilt kulturell eller åsiktsmässig”.
Pluralistisk undervisningstradition	Iann Lundegård, föreläsning: ”Hur ska vi få till stånd demokratiska samtal i klassrummet?” Miljösyn: Vetenskapen ger ingen entydig vägledning utan vad som ska betraktas som miljöfrågor innefattar alltid konflikter mellan olika mänskliga intressen. Utbildningsfilosofi: Frågorna innefattar såväl ekonomiska, sociala, etiska som estetiska aspekter. Målet är att eleverna engageras i demokratiska samtal och lär sig att aktivt och kritiskt värdera olika perspektiv på miljö- och utvecklingsfrågor. Resultat: Allt blir möjligt.
Pluralistiskt samhälle	Citat NE: ”Allmänt avser självständiga nationer med etniska, religiösa, ras- eller klassmässiga eller språkliga klyftor”.
Social dimension inom hållbar utveckling	Handlar om välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens grundläggande behov.
Transformativt förhållningssätt	Innebär att grundläggande strukturer utmanas. Det kan handla om att kritiskt granska organisation, innehåll, lärandemiljöer, förhållningssätt, källsortering eller o-jämställda och ojämlika relationer.